

Лекція на тему: Контроль і ревізія основних засобів.

1. Мета, завдання і джерела ревізії основних засобів.
2. Контроль зберігання і збереженості основних засобів.
3. Контроль надходження і вибуття основних засобів.
4. Ревізія амортизаційних відрахувань.

Основні засоби — матеріальні активи, які утримуються установою для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, для виконання робіт і надання послуг, для досягнення поставленої мети, та/або задоволення потреб установи, або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року.

Важливими завданнями ревізії основних засобів та нематеріальних активів є:

- 1) перевірка дотримання умов, що забезпечують зберігання основних засобів та нематеріальних активів;
- 2) перевірка законності та правильності операцій, пов'язаних із рухом основних засобів, нематеріальних активів та їх документальним оформленням;
- 3) перевірка правильності віднесення активів до основних засобів;
- 4) перевірка правильності і своєчасності нарахування та включення у витрати виробництва амортизаційних витрат;
- 5) перевірка правильності проведення переоцінки основних засобів;
- 6) перевірка правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з рухом основних засобів;
- 7) перевірка своєчасності освоєння виробничих потужностей, виконання показників ефективності використання обладнання;
- 8) виявлення не використовуваного обладнання, обстеження його стану умов збереження;
- 9) перевірка операцій, пов'язаних з орендою основних засобів.

Напрями ревізії:

- контроль стану збереження основних засобів і нематеріальних активів;
- контроль операцій за джерелами надходження та видами вибуття основних засобів;
- контроль правильності нарахування амортизації (зносу);
- контроль операцій по ремонту основних засобів;
- контроль операцій за нематеріальними активами.

Об'єктами ревізії є наявність, стан зберігання і рух основних засобів, їх амортизація та індексація.

Джерелами контролю і ревізії є:

- 1) основні нормативні документи, що регулюють питання організації бухгалтерського обліку й оподаткування основних засобів;
- 2) наказ про облікову політику;
- 3) первинні документи: накладні, акти прийому-передачі, акти ліквідації, відомості нарахування амортизації, довідки, акти переоцінки, дефектні акти,

акти виконаних робіт з ремонту основних засобів, договори оренди, свідоцтва, патенти, ліцензії та ін.

4) реєстри аналітичного та синтетичного обліку: інвентарні картки, описи інвентарних карток, інвентарні списки, оборотні відомості, журнал-ордери, Головна книга, баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал.

Операції з основними засобами та нематеріальними активами входять до найбільш складних видів роботи підприємства з позицій їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку. У ході ревізії основних засобів перевіряють:

1. Забезпечення контролю за наявністю і збереженням основних засобів та нематеріальних активів (правильність віднесення об'єктів до основних засобів та нематеріальних активів, правильність класифікації основних засобів та нематеріальних активів, правильність оцінки і переоцінки основних засобів та нематеріальних активів, питання організації аналітичного обліку і матеріальної відповідальності за основних засобів та нематеріальних активів, інвентаризації основних засобів та нематеріальних активів, відповідність даних звітності синтетичному і аналітичному обліку).

2. Документальне оформлення і відображення в обліку операцій з надходження і вибуття основних засобів та нематеріальних активів (використання уніфікованих форм первинної облікової документації, відображення операцій з надходження і вибуття основних засобів та нематеріальних активів у реєстрах синтетичного обліку, питання оподаткування операцій при надходженні і вибуття основних засобів та нематеріальних активів).

3. Нарахування і відображення в обліку амортизації основних засобів та нематеріальних активів (правильність встановлення терміну корисної експлуатації, правомірність і обґрунтованість використовуваних методів нарахування амортизації, правильність розрахунків амортизаційних відрахувань і їх відображення в обліку).

4. Відображення в обліку операцій з ремонтом основних засобів та нематеріальних активів (документальне оформлення операцій, способи проведення ремонту, правомірність з віднесення витрат на ремонт до собівартості). Враховуючи специфіку обліку цієї групи активів, ревізор повинен встановити матеріально відповідальних осіб, пам'ятаючи, що основні засоби, які знаходяться в запасі на складах, перебувають у підзвіті осіб, що завідують складським господарством, а основні засоби, які введені в експлуатацію – у підзвіті матеріально-відповідальних працівників підприємства.

Методичними прийомами контролю основних засобів і нематеріальних активів є: інвентаризація, вибіркові та суцільні спостереження, обстеження та тематичні перевірки, економічний аналіз та методи перевірки облікової документації (фактична та зустрічна перевірка, перевірка суті та змісту операції, зіставлення документів з обліковими реєстрами аналітичного і синтетичного обліку, аналітична і логічна перевірка та зіставлення даних аналітичного обліку з даними синтетичного обліку).

Ревізія надходження та вибуття основних засобів (ОЗ) – це перевірка законності, правильності та достовірності всіх операцій з ОЗ, що включає звірку даних балансу з первинними документами (акти прийому-передачі, списання), контроль документального оформлення (рахунки, накладні),

перевірку первісної вартості, нарахування амортизації (згідно з П(С)БО 7), а також законності їх реалізації, ліквідації чи передачі, звіряючи фактичну наявність з обліковими даними.

Основні напрямки ревізії:

1. Надходження ОЗ:

- Перевірка первинних документів: Акти прийому-передачі (ф. ОЗ-1), акти встановлення, документи придбання (рахунки-фактури, накладні).
- Формування первісної вартості: Контроль включення всіх витрат на доставку, монтаж та підготовку до експлуатації (згідно з П(С)БО 7).
- Відображення в обліку: Правильність віднесення на рахунок 10 "Основні засоби" (або 11 для інших необоротних активів).

2. Вибуття ОЗ:

- Документальне оформлення: Акти списання (наприклад, при ліквідації через непридатність), акти приймання-передачі при продажу.
- Підстави для списання: Наявність наказу керівника, висновків комісії, технічних актів.
- Відображення в обліку: Правильність зменшення вартості, віднесення до витрат.

Ревізія амортизаційних відрахувань – це перевірка правильності, своєчасності та відповідності законодавству нарахування зносу основних засобів (ОЗ) шляхом аналізу первинних документів, реєстрів обліку (інвентарні картки, описи), зіставлення з даними бухгалтерських книг та балансу, а також оцінки доцільності застосованих методів (прямолінійний, виробничий тощо) та норм амортизації, щоб забезпечити достовірне відображення вартості ОЗ та витрат. Перевіряють також коректність списання ОЗ при ліквідації чи вибутті.